

Slimme patiënt kan lastig zijn voor arts

Hoogbegaafdheid uit zich op alle levensterreinen, dus ook in de spreekkamer van een arts. Een hoogbegaafde ervaart zichzelf vaak als 'anders' en wordt door de omgeving ook vaak als anders gezien en behandeld. Hoogbegaafden kunnen voor de arts lastige patiënten zijn door hun kritische houding en hoge verwachtingen. Ze zien vaak meteen wat er niet goed gaat en merken snel op wanneer de arts onzeker is. Ze stellen diepgaande vragen en gaan vaak in discussie. Dit leidt soms tot een strijd over wie er gelijk heeft of tot het terugtrekken van de patiënt. Daardoor kan het tijdig stellen van een goede medische diagnose in gevaar komen.

instituut
hoogbegaafdheid
volwassenen

Verschillen tussen 'gemiddelde' en hoogbegaafde patiënten

Wanneer je hoogbegaafd bent, kan het verstandig zijn dit op de één of andere manier met je arts te bespreken. Het is belangrijk dat je dit op een tactische manier doet, om mogelijke irritaties te voorkomen. Voor veel artsen lijkt hoogbegaafdheid medisch niet relevant. Ze zullen dit gegeven daarom doorgaans niet meenemen in hun diagnose en behandeling.

Allereerst moet je je realiseren dat de manier waarop jij het liefst communiceert waarschijnlijk heel anders is dan wat de arts van andere patiënten gewend is. Hoogbegaafde mensen beschrijven hun klachten en symptomen vaak veel gedetailleerder; achter hun symptomen kan een hele andere wereld schuil gaan en hun behoefte aan informatie kan anders zijn dan die van patiënten met een gemiddelde intelligentie. Bovendien willen ze graag op gelijk niveau met hun arts praten, maar merken dan vaak dat hun arts daar niet in mee wil gaan.

Veel hoogbegaafden lijken door hun hogere gevoeligheid meer, sneller en vaak gedetailleerder lichamelijke symptomen waar te nemen dan mensen met een gemiddelde gevoeligheid. Ook leggen ze meer verbanden tussen verschillende zaken. Deze kenmerken kunnen tot – soms nodeloze – ongerustheid leiden. Hoogbegaafden vormen maar een klein percentage van het patiëntenbestand van een arts. Die heeft daardoor weinig kans om ervaring met deze groep op te bouwen. Daarom zul je zelf moeten aangeven waar jouw behoeften in het contact liggen. In het kader hiernaast geven we daarvoor een aantal aanbevelingen, die we baseerden op de ervaringen van vele hoogbegaafden.

Klachten of aanpassingsproblemen?

Hoogbegaafdheid kan op verschillende manieren meespelen in de klachten waarmee je naar een arts gaat. Het kan bijv. gaan om vaak voorkomende klachten waarvoor niet direct een oorzaak kan worden aangewezen, zoals moeheid, hoofdpijn, duizeligheid en slaap- en concentratieproblemen. Die kunnen het gevolg zijn van stress door aanpassingsproblemen of conflicten die samenhangen met de hoogbegaafdheid. Zulke klachten kunnen ook lijken op symptomen van psychische of psychiatrische aandoeningen, maar daar hoeft geen sprake van te zijn.

Hoogbegaafde mensen melden vaak andere reacties op medicijnen: ze ervaren een te sterke of te zwakke werking, en sterkere of relatief zeldzame bijwerkingen. Naar deze verschillen is helaas nog geen wetenschappelijk onderzoek verricht.

Als dit soort problemen niet wordt herkend, komt het voor dat mensen in een negatieve spiraal terechtkomen en de klachten verergeren. Wanneer bij de behandelingsaanpak de hoogbegaafdheid wordt meegenomen, blijken veel problemen en klachten anders geïdentificeerd te kunnen worden en effectiever te kunnen worden aangepakt. Zo kan je arts je dus uiteindelijk ook beter helpen.

Aanbevelingen

Presenteren van je klachten

- Stel je assertief op, maar onderwerp de arts niet aan een kruisverhoor. Dat maakt de kans het grootst dat het consult zo verloopt dat jij er achteraf tevreden over bent.
- Beschrijf je klachten zo concreet mogelijk en vertel erbij hoe lang ze al duren en welke belemmeringen ze je opleveren. Vermijd echter om daar zelf al meteen conclusies aan te verbinden.
- Blijf altijd beleefd, ook al heb je misschien het gevoel dat de arts te weinig aandacht besteedt aan je verhaal.
- Ben je geëmotioneerd, laat dat dan blijken; je hoeft niet altijd rationeel te blijven.

Vragen stellen

- Bereid je vragen aan de arts goed voor en stel ze zoveel mogelijk als open vragen ('Hoe komt het ...?', 'Wat is ...?'). Bij gesloten vragen komt er minder makkelijk een dialoog op gang en is de kans groter dat je weerstand oproept.
- Vraag of je vragen mag stellen, en zeg er eventueel bij dat je nu eenmaal behoefte hebt aan diepgaande informatie. Vraag ook hoe je vragen die op een later tijdstip bij je opkomen, aan de arts kunt stellen (telefoon, mail of ...?)
- Vraag op een rustige manier dóór als je niet tevreden bent met de antwoorden, en vraag zo nodig waar je verder kunt zoeken naar informatie. Laat ook merken dat je hebt geluisterd naar de antwoorden die de arts je geeft.
- Vul niet voor je arts in wat hij/zij weet over hoogbegaafdheid en de relevantie voor jouw casus, maar onderzoek dit. Geef dan pas je eigen mening en inzichten, en verwijfs eventueel naar literatuur of de site van het IHBV.

Uitleg geven over hoogbegaafdheid

- Als je dat relevant vindt in het kader van het consult, vertel dan iets over je concrete en in dit kader relevante eigenschappen. Het is niet altijd slim om meteen het woord 'hoogbegaafd' te gebruiken. Vertel bijvoorbeeld dat je een grote behoefte hebt aan informatie over de aandoening, dat je snel wordt afgeleid door omgevingsgeluiden of dat je vaak last hebt van bijwerkingen van medicijnen.
- Als je het gevoel hebt dat het kan, zou je natuurlijk wel het woord 'hoogbegaafd' kunnen noemen en de arts kunnen verwijzen naar bijvoorbeeld de website van het IHBV voor verdere informatie.

Als het echt niet gaat met deze arts

- Een goede vertrouwensrelatie met je arts is van groot belang. Heb je het gevoel dat je met deze arts echt geen contact hebt, onderzoek dan hoe je naar een andere arts kunt gaan. Neem de tijd om gedegen te onderzoeken welke arts het beste aansluit bij jouw wensen.